

Tillhör Prollius

Arrangemang och scenario för

SVENSKA TEKNOLOGFÖRENINGENS

HUNDRAÅRSFEST

I

KONSERTHUSET

den 7. juni 1961

1. Medan gästerna samlas full salongsbelysning. I fonden ses en 6 m. lång och 1 1/2 m. hög praktikabel. 4 trappor finnes bakom densamma. Podiet är sparsamt prytt med olika sorters lövträd.

1a. Deras Majestäter gör sin entré och två härolder blåser en fanfar. Därefter spelas Kungssången.

2. Det mörknar sakta i salongen.

Samtidigt:

3. Gunnar Sjöberg in i frack.

Det mörknar även på scenen.

Till sist står Gunnar Sjöberg i en begränsad ljuscirkel som Prologen.

Några ackord ur Beethovens 9:de symfoni sista satsen.

Så sätter plötsligt en väldig blandad kör in:

"Freude, Freude, Götterfunke, Tochter aus Elysium, wir betreten"

Prologen:

Glädje, glädje, gudagnista, dotter av Elysium

Dig vi möta, dig vi mista
som en snabbt förtonad dröm.

Oftare med bävan vi förnimma,
hur Prometheus, smidd vid ödslig klippa,
klagar och förbannar
genom mänskösagans ofattbara tid och
rum:

"O sen, o sen, jag sargad och gnagd
av de grymmaste kval skall strida
min strid i årtusendens längd.

Så fäste mig här smedjedrängarna Kraft
och Våld

på himladrottens avundsamma befallning.

Tiga eller tala är mig lika tungt
i detta olycksläge. Hägn de dödliga
jag gav och bands, jag arme, under
kvalens ok.

Jag stal och gömde i ett narthexrör
ett eldens frö, som blev för stoftets
söner

en dyrbar skatt och alla yrkens ursprung.

Under denna mörkgörning kan man
tänka sig, att man låter pelarna i
bakgrunden vara belysta.

Talen, fyndighetens mästerverk,
åt dem jag uppfann, gav dem runors
kännedom
och minnet, sångens moder, alla konstners
liv.

Jag förde även under oket markens djur
att lida lokans eller packningssadelns
tvång

och giva människan lättnad i de tyngsta
värven.

Jag spände framför präktig vagn de villiga,
lättstyrda hästar, stolta rikedomens prål.
Och seglarns fordon, burna över havets rymd
på linnevingar, ingen byggde före mig.
Men jag, som skänkte människorna elden,
alla konstners moder, jag vet ej någon konst,
som kan förlossa mig från de kval jag bär."

Så blev då stoftets söner
den värmande och lysande, men också
den förintande och vilda flammans herre.
I myriader år hade skogar brunnit,
blixten bländat och förtärt
och bergen sprutat ut sin röda lava,
allt levande till skräck och undergång.
Människan allena fann ett medel
att taga eldens ande i sin tjänst,
att binda den i lägerbålet och
jaga mörkrets svarta makt på flykt,
att bryta berg och vinna ut metaller
som odling främja
ur jordens innandömen.
Den stund, då detta hände, var en stund
av bävan och triumf.
Då tändes också uti mänskans blick
en lust för skapande och verk,
en vilja till gemenskap, så oändlig
att livet självt, oändligt skiftande,
kunde rymmas däruti,
med all sin mörka sorg,

I fonden ser man nu en stiliserad
eld flamma upp.

med all sin ljusa glädje.
 Så drog då människan ut och tog
 all världen i besittning.
 Rön hopades på rön.
 Tankar födde nya tankar.
 Slakten följde på slakten
 likt en aldrig sinande ström,
 likt en aldrig vittrande våg.
 Och fackeltåg på fackeltåg
 försvann i natten.

Så förgick den första akten
 av Prometheusdramat.
 Den andra har just börjat
 med vad slut vet ingen,
 endast detta: Blott ett enda
 sekel har runnit bort.
 Än återstår så mycket - vad fördöljer
 en barmhärtig framtid?
 Ett sekel blott - och vad har icke hänt!
 I begynnelsen vi bodde i ett fattigt land,
 fast då som nu det susade i tiomila skogar
 och bergen lågo där med tysta rikdomar
 och strömmar bröto sin väg med dån och kraft.
 Magra åkrar gav svaga skördar.
 Rikt var landet endast på fattighjon.
 Det var ändlösa mil från rök till rök.
 De konster man kunde var fäderneärvda.
 Den glädje vi sökte var fångslad och snärjd
 i det hopplösa armodets törnesnår.

4. Ljuset kring Gunnar Sjöberg
 tonas bort. Sjöberg ut.

4a. När Egmontouvertyren tonas in,
 kommer Törnrosesnåret in på scenen
 från två håll. Törnrosesnåret består av
 en del personer, som är klädda så, att
 de verkligen ger intryck av att vara
 törnesnår.

Ackord ur upptakten till "Egmontouvertyren"

Nytt punktljus: Glädjen i armodets törne- "Egmontouvertyren"
 snår. Hon gör ursinniga försök att göra
 sig loss. Det lyckas henne med stor möda.

Men man ser, att hon sliter sönder "Egmontouvertyren" fortsätter sin kjol.

Hon dansar ut på scenen, följd av punktljus.

Nu dansar Glädjen anno 1861, söker kontakt med människorna, men förgäves.

Hon passerar förbi praktikabeln.

4b. På den 6 m. långa praktikabeln i fonden belyses olika tablåer, som beskrives härnedan. Meningen är, att Glädjen söker komma i kontakt med människorna på praktikabeln, men hejdas av Törnrosesnåret.

Smedja med en sotig, trasig smed och en ännu svartare smedhalva.

Kolarmilans koja, där kolarna ligga i djurisk dvala, tätt bredvid varandra.

Klappkärningen med sitt klappträ.

Vattenbärerskor vid en pump.

Läkare i hemmiljö.

Press Tidning.

Gammal.

Glädjen har blivit alltmer förtvivlad och brister nu i hejdlös gråt.

5. En efter en träder epokens ryktbara tekniker och uppfinnare fram:

L.M. Ericsson med sin telefon (i 1870-talsversion)

de Laval med separatorn

Oscar Carlsson med ställ med kemiska analysapparater

J.P. Johansson med sin skiftnyckel

Wingkvist med ett stort kullager

Det ljusnar bland pelarna. Man anar en morgonrodnad. Törnrosesnår ut. "Egmontouvertyren" ljusnar.

Glädjen ser sig nyfiket omkring.

Glömda är alla onda syner nyss. Hon dansar från den ena till den andra.

Därefter ut.

Musiken mixas med diverse arbetsljud, som framtonas, då man som en hastig vision ser den scen, med vilken ljudet korresponderar.

I takt till musiken hör man det ändlösa trampet av träbottnade skor.

Upprorisk ton i musiken.

6. Från fonden intågar Standarbäraren med Teknologföreningens standar på praktikabel. Med honom följer två marskalkar samt bakom standaret hälsningstalaren.

Hälsningstalaren träder i talarstolen. Musik slut.

7. Hälsningsanförande. (C.A.J.)

7a. När hälsningsanförandet är slut återvänder ordföranden till sin plats på parketten och uppfinnarna, som stått på parad bakom honom gör sorti åt två sidor.

8. Musik tonar in, d.v.s "Marcia" av "Marcia" (Dag Wirén) Dag Wirén. Glädjen dansar in och lockar med sig in på scenen olika grupper av modernt klädda yrkesmänniskor. Lockade av Glädjen kommer alltså tablåer in, som definitivt tillhör 1961. De placerar sig i olika grupper på scenen, dekorativt och väl synliga. När alla är på plats kommer fanborgen in.

9. Slutligen gör Fänikan entré, gör sin speciella hälsning och drar sig sedan tillbaka till fanborgen.

10. Här följer utdelning av polhemsprisen, medaljer och övriga belöningar.

Som mottagas ur H.M. Konungens hand.

11. Fänikan gör sin salut för de prisbelönda. Detta sker till musik av Purcell. Musik av Purcell.

12. När medaljutdelare och övriga inblandade lämnat scenen går ljuset ner och dystra pukslag höres.

13. Gunnar Sjöbergs röst höres, med svagt eko.

Jag, Prometheus, skänkte er elden en gång.

Tekniken har hjälpt er till frihet och glädje.

Ni alla var skapade för att vara teknikens herrar.

Ve dem, som gör er till slavar under teknikens herravälde!

14. Musik, påminnande om Blombergs i "Aniara", när jorden går sitt öde till mötes. Allt folket på scenen flyr ut i kulisserna.

15. In på scenen dansar en människa, vars katatoniska rörelser påminner om en robot. Därefter gör Glädjen entré. Här följer en dans, där Glädjen förgäves söker få "roboten" levande. Dansen är slut. Applåd. Därefter dansparet sorti.

16. Högtidsföredrag.

Schioldrop.

17. Fanborgen och Fänikan in under musik.

18. Recitation av Gunnar Sjöberg.

Det finns intet skäl
att inte vi själva och allt vi sysslar
med
en gång skall vara förgättna.
Men det, som vi tjänade,
människans vilja att skapa,
byggandet, växten, det fredliga arbetet,
det är ett evigt ting och skall fortsätta,
trampas och tvinga sig fram som det
trampade gräset,
spira, där marken är hård,
förgöras och växa.
Den hungriga tanken, lusten till nya
metoder,

vågran att stanna och böja sig,
friheten själv skall aldrig förlora sin
vinge,
skall lyfta ur natten och fängelset,
ljudlös i flykt, oanad och osedd,
ropa ur skyarna trotsigt förnyelsens
sång.

Och mera än erövring,
mera än vinster och seger,
är människan själv, den med rätta
föraktade,
den hjälplösa, eldbesläktade människan.
All vår strävan må till sist tjäna
detta enda:

Den levande människan,
fri till förnyelse,
fri från hunger och skräck,
maskinens betvingare, ej en slav under
maskinen,
människan skapande tryggt
i gemenskap med fäste och rot.

19. Dans av "roboten" och Glädjen,
där till slut Glädjen lyckas få roboten
levande.

Musiken skall vara jublande och en
hyllning till livets seger.

20. Samtliga ut under pampig musik.